

קורס מס. 79-505-02/03 : ניווט כחה ופתרון בעיות משמעת

סוג הקורס: הרצה

היקף שעות: 1 ש"ש

סמסטר: ב'

שנת לימודים: תשע"ז

מרצה: ד"ר עטרה איזקסון

isaacs@biu.ac.il

מועד: ס"א: יום ב' 14-16 (בניין 1005 חדר 109)

שעת קבלה: ימים ב' או ד' 15:40-16:40 (בתיאום מראש)

א. מטרת הקורס:

- הסטודנט יכיר דרכים להתמודד באופן יעיל עם מערכת היחסים היום-יומית בינו ובין התלמידים
- הסטודנט יכיר את מקורות הכוח והסמכות שלו בעיני עצמו ובעיני תלמידיו
- הסטודנט יתוודע לגישות המסייעות להפחתה בהיקף האלימות המילולית והפיזית בכיתה ובסביבה הבית ספרית, בין התלמידים עצמם ובין לבין המורה
- הקורס יילמד בגישת modeling – תוך יישום מעשי של טכניקות ההוראה תוך כדי למידה

ב. תוכן הקורס:

מהלך השיעורים - תכנית הוראה מפורטת:

מס' השיעור	נושא השיעור וטכניקות פעולה
1-4	* מודל לניתוח יחסי מורה-תלמיד : "10 הדברות להידברות" * ניתוח דמות המורה המעולה - המורה המקצועי כמחנך והשלכות התנהלותו על תפקוד התלמיד בכיתה
5-6	* שיטות והמלצות לדיאלוג יעיל: אופציות, דיג, עיתונאי, אורח, חיסון, שיקוף * בעיות משמעת והבנת המקור שלהן, המניעים להתנהגות פרועה, פתרונות ודרכי תגובה
7	* ניתוח עמדות אסטרטגיות ותגובות אפקטיביות של מורים דוגמאות מתצפיות בשדה שיטת העקיפה, מודל המא"ה
8	* טיפול בבעיות משמעת משוב חיובי / שלילי מחקר רוזנטל – גיקובסון * קשר בין הצלחה ודימוי עצמי לתפקוד התלמיד כישורי האזנה ועימות
9	* דובי אח שלך – תגובת המורה טכניקת ריפוי המציאות [עריכת תכנית לשינוי ההתנהגות והתחייבות לביצועה] * ניהול מו"מ של התנהגות * תיאור ההתנהגות, הרגשות וההשפעות * טיפוסים תלמידים והתייחסות מעשית כלפיהם

10	* במה תלויה ההצלחה? דוגמאות למורים מהשטח
11	* איך מתמודדים עם כישלון? * שיטות להקניית הרגלי למידה, הצבת גבולות ויצירת אקלים חברתי תומך * "צפייה" בארכיטיפים ומשחק תפקידים
12-13	* תגובות תלויות מצב ולא אישיות תפקיד ההורה בסכסוך בין תלמיד ומורה * סיכום יחסי מורה-תלמיד: כיצד עושים שינוי?

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: אין (חובה לתעודת הוראה)

חובות ומטלות:

- נוכחות פעילה בקורס כתנאי לגשת לבחינה. יותר מ-3 חיסורים משך הקורס לא ניתן לגשת למבחן.
- בחינה (100%) – ניתוח סיטואציות עפ"י הנלמד בקורס + חומר קריאת חובה כמפורט ברשימה הביבליוגרפית המצ"ב

ד. ביבליוגרפיה:

• קריאת חובה – פריטים מסומנים (חומר מחייב למבחן)

- אורן, י. (1993). המחנך וחברת הכתה. "יחד". עמ' 20-36.
- ארליך-רון, ר., כהן-גיוור, א. (2003). איתי או בלעדי העולם אינו אותו עולם – ואני המורה. רשות: עמ' 15-17, 27-34, 49-52, 58-59, 68-71, 140-143.
- בנשי"ק, א. (1977). התלמיד הבעייתי. ת"א: אוצר המורה. רשות: עמ' 81-92.
- ברומברגר, א. (תשנ"ד). אלימות ובעיות משמעת בביה"ס. מכון הנרייטה סאלד, המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות.
- ברט, א., שויצקי, צ. (2000). צמתים בדרך-מודל לפתרון בעיות בכיתה. ת"א: כליל ומופ"ת.
- גינות, ח. (1978). בין הורים למורים. ת"א: עם עובד.
- גרוסמן, ד. (1986). ילדים בעייתיים בכיתות רגילות. ת"א: צ'ריקובר.
- דליות, מ. (תשס"ח). אין ילדים רעים. ת"א, קשת.
- הורביץ, ת. (תש"ס). אלימות כתופעה אנטי חברתית – תיאוריה ומעשה. מכון הנרייטה סאלד. עמ' 40-42, 62-69.
- הטי, ג'. (2012). למידה נראית למורים. מאנגלית: א. צוקרמן. ת"א: ידיעות אחרונות, קרן טראמפ ומכון ברנקו וייס. חובה: עמ' 39-32, 57-41, 87-81
- ויקוף, ג', יונל, ב. (תשס"ב). לחנך בלי צעקות ובלו מכות: פתרונות מעשיים לבעיות ההתנהגות האופייניות ביותר אצל ילדים. מאנגלית: אמה ברוורמן. ת"א, מטר.
- חטיבה, נ. (2003). תהליכי הוראה בכיתה. רשות: עמ' 316-326, 329-338.

טרופר, ח. (2013) מקום בעולם. מחשבות על חינוך. ת"א, ידיעות אחרונות.

• **יריב, א. (2010). יש לי עיניים בגב! : טיפול בבעיות התנהגות בבית הספר. אבן יהודה : רכס פרויקטים חינוכיים. עמ' 50-83**

יריב, א. (1996). שיחת משמעת. רכס. רשות : עמ' 88-96.

יריב, א. (1999). שקט בכיתה בבקשה. רכס. רשות : עמ' 163-174, 220-225, 231-243.

• **לאבוי, ר. (2008). פריצת דרך במוטיבציה. תרגום : לילית ברקת, אמציה. עמ' 135-172, 139-172**

לוין, א. (2011). דרך לכל ילד : שיעורים גדולים מבית ספר קטן. מאנגלית : רוני אידלשטיין, ירושלים : ברנקו וייס - חינוך, חשיבה, יוזמה.

ליסוולד, ר. (תשס"ז). מילר, ג'ו-אן, רוביסון, ג'ניפר. עכשו גלה את חוזקותיך – למורים : כיצד תהפכו מורים רגילים למורים מעולים. מאנגלית : אודי תגרי. תל-אביב : מטר

מור, מ. (2003). מידה כנגד מידה : מסות על מבחנים, הערכה ומחקר. חיפה : מכלול אקדמיה.

מידן, א., אריעם, ח. (2003). נהול כתי / כלים לעידוד התנהגות נאותה. גן חיים, מתי"א. רשות : עמ' 38-29, 94-67

מילר, ג'. ליסוולד, ר. (2005). עכשו גלה את חוזקותיך – למורים. תרגום : אודי תגרי. מטר.

מקיורט, פ. (2005). המורה. תרגום : עדית שורר, הוצאת מטר.

נלסון, ג'. (תשס"א). משמעת טובה ילדים טובים : גישה מועילה וחדשנית למשמעת. מאנגלית : אורלי אגרנט. נתניה : שמעוני.

סמילנסקי ש., פישר, נ., שפטיה, ל. (1987). המערכת המשפחתית והמערכת הבית-ספרית. ת"א : עם עובד.

סמילנסקי י., בר-לב, מ. (1991). שיקול דעת בפיתרון בעיות משמעת בכיתה, א' - ב', ירושלים : האוניברסיטה העברית, המכון לחקר הטיפוח בחינוך. רשות : עמ' 40-24, 48-40.

ספיר, ל. (תשס"ז). התאמה בין הורים ומורים בסגנון המשמעת ותרומתה להתנהגות התלמידים בבית הספר. דיסרטציה (מ.א.) - אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן.

• **עומר, ח. (2008). הסמכות החדשה במשפחה, בבית הספר, בקהילה. מודן. עמ' 175-149**

עומר, ח. (2002). המאבק באלימות ילדים. התנגדות לא אלימה. ת"א : מודן.

עמית, ח. (2006). הורים כמנהיגים : להיות הורה משפיע. מושב בן-שמן : מודן. רשות : עמ' 209-165 (הצבת גבולות)

פוקס-שבתאי, א., בלנק, ש. (2004). הורים טובים מדי : לדעת לחבק לדעת לדרוש. כנרת.

פיבר, א., מייזליש, א. (2005). איך לדבר כך שהילדים יקשיבו ולהקשיב כך שהילדים ידברו. מאנגלית : נתן הימן, אלקנה : ליף סנטר.

פרידמן, י., לוטן, א. (1993). לחץ ושחיקה בהוראה - גורמים ודרכי מניעה. מכון הנרייטה סאלד. רשות : עמ' 148-135.

פרידמן, י. (1999). מורים ותלמידים : יחסים של כבוד הדדי. מכון סאלד.

קובובי, ד. (1978). בין מורה לתלמיד, המורה הטוב בעיני תלמידו. ת"א : ספריית הפועלים.

קומבס, ב., ניומן, ו. (1981). *חינוכם המקצועי של מורים*. ת"א: מסדה.
רשות: עמ' 114-116

קינן, ע. (1996). *חדר המורים*. אוניברסיטת בן גוריון.

קפל-גריין, ע. בר שלום, י., (2015). *עמם ולמענם סיפורם של מורי טובים*. ירושלים, כרמל.

קרמר-חיון, ל. (1990). *שיקולי דעת בהוראה*. ת"א: צ'ריקובר.

רפינו, ג'פ. (1985). *משמעת*. ת"א: אור-עם.

שון, ס. (תשס"ט). *גבול לפניך! לך ההורה וגם לך הילד*. ת"א, סער.

שמעוני, ש., סגל, ש., שרוני, ו. (1996). *משמעת בכיתה: היבטים פסיכולוגיים וחינוכיים*. ת"א:
מכון מופ"ת. רשות: עמ' 10-16, 20-30.

Barth, I. (2005). *The influence of Conventional and Distance Learning Environments*.
Ramat Gan.

Bowers, C.A. (1990). *Responsive teaching: an ecological approach to classroom
patterns of language, culture, and thought*. New York: Teachers College, Columbia
University.

Breaux, A. & Whitaker, T. (2015). *Seven Simple Secrets: What the Best Teachers
Know and Do!* 2nd ed. New York: Routledge.

Canfield, J., Hansen, M. V., and Newmark, A. (2009). *Chicken soup for the soul:
teacher tales: 101 inspirational stories from great teachers and appreciative students*.
Cos Cob, CT.

Clark, R. (2011). *The end of molasses classes: getting our kids unstuck: 101
extraordinary solutions for parents and teachers*. New York: Simon & Schuster.

Greer, R. D. (2002). *Designing teaching strategies: an applied behavior analysis
systems approach*. Amsterdam; San Diego: Academic Press.

Isaacson, A., (2010). Defining the Ideal Teacher: Productive Dialogue in Schools in
Israel. *Educational Practice and Theory*, 32, 57-85.

Jagla, V.M. (1994). *Teachers' everyday use of imagination and intuition: in pursuit of
the elusive image*. Albany: State University of New York.

Kottler, J.a., Zehm, S. J., Kottler, e. (2005). *On Being A Teacher*. 3rd Ed. Thousand
Oaks: Corwin.

Lemov, Doug. (2015). *Teach Like a Champion*. Dan Francisco: Jossey-Bass.

Martin, G.L. (1992). *Behavior modification: what it is and how to do it*. Englewood
Cliffs: Prentice-Hall.

Nash, Ron. (2009). *The Active Teacher: Practical Strategies for Maximizing Teacher Effectiveness*. Thousand Oaks: Corwin.

Noddings, N. (2005). *The Challenge to care in schools*. New York: Teachers College, Columbia University.

Olsen, J. (2001). *Dealing with disruptive students in the classroom*. London: TES.

Riley, Ph. (2011). *Attachment theory and the teacher-student relationship: a practical guide for teachers, teacher educators and school leaders*. New York: Routledge.

Thompson, J. G. (2011). *Discipline survival guide for the secondary teacher*. San Francisco: Jossey-Bass.

Vandenberghe, R. and Huberman, M. A. (Eds.) (1999). *Understanding and preventing teacher burnout: a sourcebook of international research and practice*. Cambridge University Press.

Vitto, J. M. (2003). *Relationship-driven classroom management: strategies that promote student motivation*. Thousand Oaks: Corwin Press.

Watkins, C. (2005). *Classrooms as learning communities: What's in it for schools?* London: Routledge.